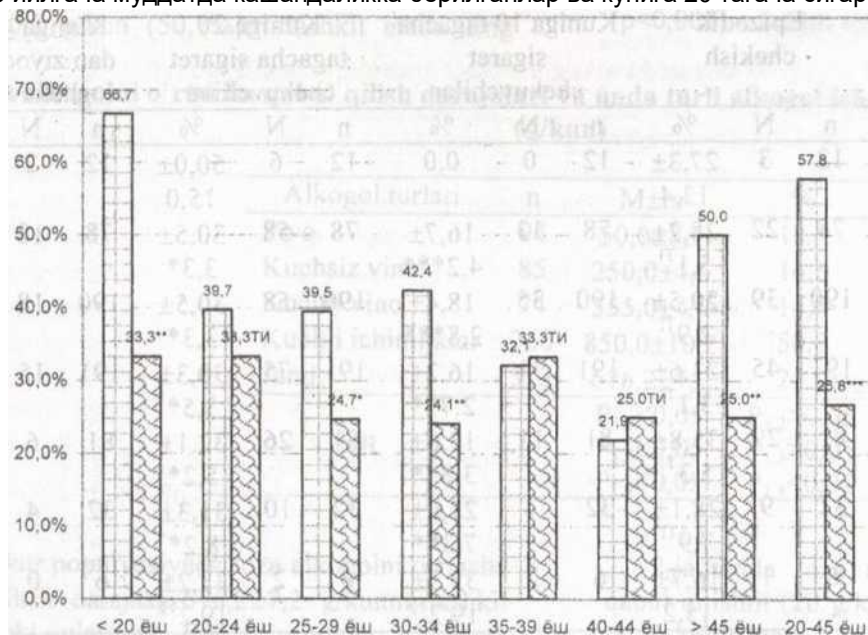

- 3 йилдан зиёд ва 20 дондан кунига кўп сигарет чекувчилар

- 3 йилгача муддатда кашандаликка берилганлар ва кунига 20 тагача сигарет чекувчилар

2-расм. Кашандалик сими ва сигарет чекиш бўйича гиёҳвандларни эпидемиологии тавсифи

o'smirlarda 27,3±13,4% ni, 20-24 yoshlilarda 28,2±5,1% ni, 25-29 da - 20,5±2,9% ni ($P>0,05$), 30-34 da - 23,6±3,1% ni ($P>0,05$), 35-39 da - 35,8±5,3% ni. 40-44 da - 28,1±7,9% ni ($P>0,05$) va 45 yoshdan oshganlarda -

16,7±15,2% ni tashkil etib aniqlandilar.

Kuniga 10 tagacha va 20 tadan sigaret chekuvchi kashandalar tekshirilganlar orasida eng ko'p uchrashi ma'lum bo'ldi. Xususan, turli yosh guruhlarida ular farqlanib qayd qilindilar: 20 yoshgacha bo'lgan o'smirlarda - 0.0 va 50,0% dan ($P<0,001$), 20-24 da - 16,7±4,2 va 30,5±3,3% dan ($P<0,05$), 25-29 da - 18,4±2,8 va 30,5±3,3% dan ($P<0,05$), 30-34 da - 16,2±2,7 va 39,3±3,5% dan ($P<0,05$), 35-39 da - 13,6±3,8 va 32,1±5,2% dan ($P<0,01$), 40-44 da - 21,9±7,3 va 31,3±8,2% dan ($P<0,05$) va 45 yoshdan o'tganlarda 33,3±19,2 va 33,2±19,2% dan ($P>0,05$).

20 tadan oshik kuniga sigaret chekuvchilar ham 15,0±1.6 %ga etib 20 yoshgacha bo'lgan o'smirlarda, 5.5 %ga tafovut bilan (9,5±2,1 %, $P<0,05$), 20-24 yoshda, xudi shuncha daraja bilan 25-29 yoshlilarda (9,5±2,1 %, $P<0,05$), 7,9±1,9 % yoki deyarli ikki barobarga etib kam 30-34 yoshda ($P<0,05$), 7,4±2,9 % - 35-39 yoshlilarda ($P<0,01$), 40-44 da - 12,5±5.8 % ($P>0,05$) va 45 dan o'tganlarda esa - 0,0 % ifodalanib kashandalik tavsiflanadi.

Ulardan ko'rinadiki, tekshirilganlar orasida chekishni su'istemol qilib va 3 yildan ziyod muddat bilan chekuvchilar va aksincha. 3 yilgacha bo'lgan muddatda chekuvchi hisoblanuvchilar tafovut bilan aniqlandilar. Xususan, 20 yoshgacha o'smirlarda - 66,7% (kuchli chekuvchilar) va 33,3% dan (nisbatan kamroq chekuvchilar), ya'ni 2 barobarga farq bilan ($P<0,01$), 20-24 yoshda - 39,7 va 33,3% dan ($P>0,05$). 25-29 da - 39,5 va 24,7% dan ($P<0,05$), 30-34 da - 42,4 va 24,1% dan ($P<0,01$), 35-39 da - 32,1 va 33,3% dan ($P>0,05$), 40-44 da - 21,9 va 25,0% dan ($P>0,05$), 45 yoshdan oshganlarda - 50,1 va 25,0% dan ($P<0,01$) farqlanib qayd etiladi.

Ma'lum bo'ladiki, giyohvandlikka berilgan aholi aksariyat ashaddiy chekuvchilar bo'lib ham hisoblanadilar: ikki barobardanga yetib ko'p (57,8±10,2%) ana shunday kontingent giyohvandlarni kuzatilganligi buni isbotidir.

3- jadvalda chekish ko'lamining giyohvandlarda tavsiflarini tahlili umumlashtirilgan. 3-jadval ma'lumotlari isbotli ko'rsatadiki, giyohvandlar orasida chekmaydiganlar juda ozni tashkil etadilar, bu ayniqsa < 20 yoshlilarda 40-44 yoshdan oshganlar uchun taaluqlidir.

Ahyon-ahyonda sigaret chekib yuruvchi giyohvand

Giyohvandlikka berilgan aholi guruhlarida chekish qo'lainini qiyosiy tavsifi															
Yosh guruh-lari	Chekmaydiganlar						Chekish qo'laini								
				Epizodik chekish			Kuniga 10 tagacha sigaret chekuvchilar			Kuniga 20 tagacha sigaret chekuvchilar			Kuniga > 20 ta- dan ziyod sigaret chekuvchilar		
	n	N	%	n	N	%	n	N	%	n	N	%	n	N	%
<20	12	1	8,3±	12	3	27.3±	12	0	0.0	12	650.0±	15,0	12	2	15,0±
			8,0			13,4						15,0			11,6
20-24	78	14	17,9±	78	22	28.2±	78	13	16.7±	78	58	30,5+	78	18	9,5±
			4 3**			5,1 ^{TI}			4 2***			3,3*			2,1*
25-29	190	39	20.5±	190	39	20.5±	190	35	18.4±	190	58	30.5±	190	18	9,5+
			2,9**			2,9 ^{TI}			2 g***			3,3*			2,1*
30-34	191	20	10.5±	191	45	23.6±	191	31	16.2±	191	75	30,3±	191	15	7,9±
			2,2 ⁿ			3,P			2,7**			3,5*			1 9**
35-39	81	8	9.9±	81	29	35.8±	81	11.	13.6±	81	26	32,1±	81	6	7,4±
			3,3 ^{TI}			5,3 ^{TI}			3,8**			5,2*			2,9**
40-44	32	1	3.3±	32	9	28.1 +	32	7	21.9±	32	10	31,3±	32	4	12,5±
			3,1**			7,9 ^{TI}			7 3**			8,2*			5,8 ^{TI}
>45	6	1	16.7±	6	1	16,7±	6	2	33.3±	6	233.2±	19,2 ^{ss}	6	0	0.0
			15,2			15,2			19,2 ^{ss}			19,2 ^{ss}			

Tafovutlanish darajasi 1 -chi yosh guruhiga qiyoslab aniqlangan

Demak, kashandalik giyohvandlar orasida ustuvorlik berilsa maqsadga muvofiq bo'ladi yoki ko'p uchraydigan xatarli omildir, profilaktik davolash riatiplarini oshiradi. dasturlarm tuzishda va amalga oshirishda unga

Adabiyotlar

1. Бузина Т.С. Психологические факторы риска ВИЧ инфицированных больных опийной наркомании. 7Автореф.дисс...канд.мед.наук. -М. -1998
2. Волков В.Т., Мотовилов Н.П. Сочетание бронхиальной астмы с токсикоманией к алкоголю и табаку //Реабилитация нерв-психич. больных. -Том.мед. ин-т. 1984. -вып.6. -С.179-181
3. Всемирная организация здравоохранение. Европейское региональное бюро. Копенгаген. Наркомания в Средней Азии: Отчет Национальных экспертов 1991-1997 гг. Всемирная организация здравоохранения. Европейское региональное бюро. - Копенгаген. - 1999. -С.40 (Здоровье 21: задача 12, 1303)
4. Крутько В.С. Пневмония у больных туберкулезом легких, страдающих алкоголизмом //Пробл.туберкулеза. -1990. -№1. -С.64-66
5. Линский И.В. Семейный анамнез как источник информации о предрасположенности к заболеваниям наркологического профиля. //Украинский медицинский часопие. -2000. -№5. -С. 141-144
6. Мамутов Р.Ш. Профилактическая кардиология в Узбекистане: некоторые результаты и принципы организации на уровне первичного звена здравоохранения //Узбекистон кардиологияси. -2006. -№1. -Б.21

Mamasoliev N.S.,
Mirzaev K.M.,
Xoldarova G.B.,
Saidxanova N.,
Nizamova S. G.,
Abduvaxobova N.R.,
Nishonov F.

УДК: 613.816+616-071/1
GIYOHVANDLAR POPDLYASIYASIDA YLRK-QON TOMIR
KASALLIKLARIGA NISBATAN EPIDEMIOLOGIK SHAROITLAR
TAVSIFI. II-AXBOROT: POPULYASIYA DARAJASIDA ALKOGOL
ISTE'MOL QILISHNI EPIDEMIOLOGIK TAVSIFI
RSHTYO1M Andijon filiali va Andijon Davlat tibbiyot instituti

Alkogolni salbiy ta'siri va kontiniumni kuchaytirishi fanda yetarlicha isbotlangan yoki o'rganilgan. Lekin giyohvandlar populyasiyasida bunday vazifani qo'yib bajariigan tadqiqotlar juda kam, O'zbekistonning Farg'ona vodiysida esa - yo'q darajada. Shu bois, giyohvandlikka berilgan aholi guruhlarida alkogolni xatarli omil sifatida epidemiologik tavsifi o'rganilib chiqildi va amaliyot uchun ahamiyatli natijalar olindi.

Bizning lahlillarimiz ko'rsatdiki, bu 1- jadvalda

raqanili bayon etilgan. giyohvandlar orasida alkogolning to'rt turi - pivo, kuchli vino, kuchsiz vino va kuchli ichimliklar iste'mol qilish keng tarqalgan.

Pivo ichishning o'rtacha kundalik miqdori - 500,0±8,9 g/kuni (18,7%), kuchsiz vino - 250,0±4,6 g/kuni (16,6%), kuchli vino - 355,0±4,9 (14,4%) va kuchli ichimliklar ichish - 580,0±10,2 g/kun (50,7%)ni tashkil etadi. Eng ko'p kuchli

ichimliklar ichish giyohvandlar orasida urf bo'lgan, unga solishtirganda 2,7 barobar kam - pivo ichish, 3,1 marta kam - kuchsiz vino ichish va 3,5 barobarga yetib kam ($p<0,001$) - kuchli vino ichish kuzatiladi.

1- **jadval** **alkogol ichimliklarning salmoqlari**

Toza alkogolni o'rtacha qabul qilish darajalari va unda turli (g/kun)

Alkogol turlari	n	M±m	%
Pivo	94	50,0±8,9	18,7
Kuchsiz vino	85	250,0±4,6	16,6
Kuchli vino	74	355,0±4,9	14,4
Kuchli ichimliklar	260	850,0±10,2	50,7
Jami	513	676,2±7,2	25,0

Mazkur populyasiyada toza alkogolni o'rtacha qabul qilish darajasi 676,2±7,2 g/kunni tashkil etadi yoki ularning har to'rtinchisi giyohvan moddalarni qabul qilish bilan bir vaqtda alkogolga ham ruju qo'yganliklari ma'lum

bo'ldi.

2- jadvalda toza alkogolni yuqori miqdorda qabul qilishni (20 g/kun) dan ziyod tarqalishi darajasi keltirilgan.

2- **jadval**

Giyohvandlar orasida toza alkogolni yuqori miqdorda (>20 g/kun) qabul qilishni tarqalishi

Yoshi	π*	π**	%
<20	1	12	8,3±8,0
20-24	0	78	0,0
25-29	9	190	4,7±1,5?
30-34	2	191	1,0±0,7***
35-39	1	81	1,2±1,2***
40-44	1	32	3,1±3,1***
>45	1	6	16,7±15,2**

*-n - mazkur yosh guruhida alkogolni 20 g/kun miqdordan ortiq iste'mol qiluvchilar soni

**n - mazkur yosh guruhidagi umumiy soni

Keltirilgan natijalardan ayon bo'ladiki, ko'p alkogol iste'mol qilish 20 yoshgacha bo'lgan o'smir - giyohvandlarga to'g'ri keladi (8,3±8,0%), 20-24 yoshlilarda - 0,0%, 25-29 da - qiyoslaganda (birinchi yosh guruhiga nisbatan) to'sqam ikki barobarga yetib kam (4,7±1,5%, $p<0,05$), 30-34 da - 1,0±0,7% yoki 7,3% kam darajada ($p<0,001$), 35-39 yoshlilarda - 7,1% kam (1,2±1,2 %, $p<0,001$), 40-44 da - 3,1±3,1% yoki 2,7 barobar kam bo'lib ($p<0,001$) va 45 yoshdan o'tganlarda - eng ko'p - 16,7±15,2 g/kun miqdordan kuniga ichish aniqlandi ($p<0,01$).

E'tibom 20 yoshgacha bo'lgan va 45 yoshdan o'tgan populyasiya guruhlarida alkogolni kuchli iste'mol qilish, shubxasiz, bizning ma'lumotlarimiz bo'yicha alohida tortish kerak bo'ladi.

3- jadvalda ko'p miqdorda alkogol ichishni tekshirilganlar orasida qabul qilish

sur'atlari ko'rsatilgan.

3- jadval ma'lumotlari dalolatlaydiki, giyohvandlar orasida umuman alkogol ichmaydiganlar 13,1% ni, ilgari ichib yurib tekshiruv paytida ichishni tashlaganlar - 19,3%ni, oyiga ikki martadan ziyod ichib yuruvchilar - 8,1%ni, oyiga uch martadan ziyod ichuvchilar - 18,5%ni, haftada bir marta ichuvchilar - 23,9%ni vaharkuni ichuvchilar - 17,1 %ni tashkil etadilar.

Turli yoshlarda alkogol ichish darajasi turlicha tafvutlanib qayd qilinadi: < 20 yoshliida - 16,7±10,8% umuman ichmaydiganlar tashkil

etadi; 20-24 yoshda bu ko'rsatkich - 14,4%ni. 25-29 da - 15,3±2,6%ni ($p>0,05$), 30-34 da - 10,5±2,2%ni ($p<0,05$). 35-39 da - 14,8±3,9%ni

($p>0,05$), 40-44 da - 6,3±4,3%ni ($p<0,01$) va 45 dan oshganlarda 16,7±15,2%ni ($p>0,05$) tashkil etib qayd qilinadi.

3-jadval

Giyohvandlar populyasiasida alkogolni ko'p qabul qilish sur'atlari

b.

Alkogolni ichish sur'atlari	n	%
Umuman ichmayman deganlar	77	13,1
Ilgari ichgan-u, hozirda ichmaydiganlar	114	19,3
Oyda ikki martadan ziyod ichish	48	8,1
Oyda uch martadan ziyod ichish	109	18,5
Haftada bir marta ichish	141	23,9
Har kuni ichish	101	17,1
Jami:	590	100,0

Giyohvandlar orasida oyda ikki va uch marta ichib yuruvchilar 20 yoshgacha bo'lgan o'smirlarda - 16,7 va 8,3 %ni, 20-24 da - 9,0 va 16,7%ni ($p<0,05$), 25-29 da - 5,3 ($p<0,001$) va 20,5%ni ($p<0,05$), 30-34 da - 8,9 ($p<0,01$) va 19,4%ni ($p<0,05$). 35-39 da - 12,3 ($p>0,05$) va 16,0%ni ($p<0,05$), 40-44 da - 6,3 ($p<0,0001$) va 18,8%ni ($p<0,01$), tashkil etadi.

Yoshga bog'liq holda ilgari ichgan-u hozirda ichmayotganlar va hozirgi paytda ichuvchi hisoblanuvchilar quyidagicha qayd qilinadilar - 20 yoshgacha giyohvandlarda 0,0 va 8,3 %dan, 20-24 da - 19,2 va 0,0 %dan ($p<0,01$), 25-29 da - 20,0 va 4,7 %dan ($p<0,01$). 30-34 da - 18,3 va 1,0 %dan ($p<0,05$; $p_2<0,001$), 35-39 da - 23,5±4,7 va 1,2±1,2 %dan ($p_1<0,05$; $p_2<0,001$), 40-44 da - 21,9 va 3,1 %dan ($p_1>0,05$; $p_2<0,01$)

va 45 dan oshganlarda 0,0 va 16,7 %dan ($p<0,01$).

Demak. maxsus epidemiologik tekshiruvimiz natijalari isbotli tasdiqlaydiki giyohvandlar populyasiasida keng tarqalgan va kontinium xavfiga shubhasiz aloqador bo'lishi mumkin bo'lgan xatarli omillardan biri bo'lib alkogol hisoblanadi. Alkogol ichish giyohvandlar populyasiasida o'ziga xos epidemiologik tavsiflar bilan ifodalanadi; uni hisobga olish, so'zsiz. klinik, prognostik va profilaktik ahamiyat kasb etib davolash-profilaktika amaliyotlarini takomillashtiradi.

Bizning natijalarimiz boshqa populyasiyalarda olingan ma'lumotlar-dan va epidemiologik qonuniyatlardan farq qiladilar [1,2,3] hamda, o'ylaymizki, alohida davolash-profilaktika dasturlarini tuzishga asos bo'lib xizmat qiladilar.

Adabiyotlar

1. Анваров А.К., Тхостова В.Т. Некоторые социально-гигиенические аспекты алкоголизма, наркомании и токсикомании. //Здравоохранение Таджикистана. -1997. №4. --С.68-75
2. Ерохин В.В. Медико-биологические аспекты хронического алкоголизма и проблемы фтизиатрии //Проблемы туберкулеза. -1987. -№7. -С.13-16
3. Мухин А.С., Корнев Б.М., Лебедев С.П. и др. Алкоголь и легкие. //Сов. медицина. -1981. -№8. -С.18-21